

Fundació Sant Joan de Déu
I+C núm.12_març del 2005

Entrevista a Jordi Camí
Director de l'Institut Municipal d'Investigació Mèdica (IMIM)

«La recerca biomèdica és ara en un moment desafiant arreu del món»

Cal concretar algunes coses, però les expectatives són bones. Potser com mai, ara hi ha una suma de voluntats per tirar endavant, finalment, la recerca biomèdica a Catalunya. És una visió general i optimista, com també ho és Jordi Camí, expert en política científica i director de l'Institut Municipal d'Investigació Mèdica (IMIM). Jordi Camí (Terrassa, Vallès Occidental, 1952) és metge farmacòleg, de la «segona promoció de l'Autònoma» i un interessat per la farmacologia «des que era estudiant». Va treballar molts anys a l'Hospital del Mar i ha estat professor i catedràtic de Farmacologia a la UAB i d'ençà del 1997 ho és a la UPF. Ara, la seva activitat docent es limita al programa de doctorat en Ciències de Salut i de la Vida, on «explico els estudiants el món de la ciència en acció, el dia a dia de l'activitat científica».

Estem vivint un moment d'eufòria en la recerca biomèdica a Catalunya o és tan sols una impressió?

Crec que sí, que és un moment especial. La psicologia col·lectiva és favorable, diguem-ho així. S'han donat un seguit de circumstàncies alhora. Una d'elles és que els nostres dirigents polítics també s'hi sumen. Això fa que es comencin a tancar alguns projectes que fa molts anys que anàvem al darrere. És un moment en què s'han de prendre decisions, perquè no es pot fer tot... És veritat! L'ambient potser no és d'eufòria, però sí de lideratge. Estem animats. Això probablement explica que hi hagi alguns investigadors que treballen a fora de Catalunya que ara estan disposats a parlar del seu retorn.

I, arreu del món, la investigació biomèdica, com la veieu?

La recerca biomèdica, a tot el món, es troba en un moment desafiant. Per diverses raons. Després de la seqüenciació del genoma humà, apareixen noves àrees de coneixement que fan pensar que aviat hi haurà nous avenços. Serà un nou coneixement basat en el desxiframent del genoma. Aquest és el punt de partida. Però trigarem a assolir-ho. Potser no assistirem a resultats o aplicacions que de vegades s'anuncien espectacularment, però sí que és segur que s'avançarà molt. S'ha dit que el segle XXI serà una època marcada per la biologia humana.

El segle de la biologia, aquest és el gran repte, potser?

N'hi ha molts de reptes. Podríem considerar dos grans àmbits. En l'àmbit del coneixement general, el repte és entendre més bé què ens fa semblants i què ens diferencia, quins són els components de la nostra fraternitat, entendre bé això de la biodiversitat què vol dir... Avançar en el coneixement de les similituds i les diferències entre els diferents grups humans o entre l'espècie humana i la resta d'espècies animals.

En el camp de la salut o de la medicina –aquest és un altre àmbit, però tan important com el que acabo d'assenyalar– l'objectiu es centra sempre a conèixer més bé què és la vida, mirar com es pot viure amb més salut, amb més qualitat de vida. És un objectiu genèric que ens porta a entendre millor moltes malalties cròniques i agudes o la relació entre la genètica i l'ambient, entre l'entorn i les nostres predisposicions.

Com considereu l'euroregió, especialment en qüestions de biomedicina?

L'euroregió és una oportunitat d'aliança entre regions properes per fer un front comú davant diversos reptes de la nova economia... Hi ha tot un conjunt de finalitats. Per tant, és una estratègia política del govern de Catalunya en relació als seus veïns més propers. Dins d'aquesta euroregió, una de les prioritats seran totes les qüestions relacionades amb la bioregió. Aquí, a Catalunya, el que hi ha ara és el projecte, són les ganes de crear l'entorn més favorable possible perquè hi hagi més iniciativa empresarial i s'hi creïn més empreses. Si hi ha més recerca biomèdica, hem de pensar que hi haurà també més oportunitats de negoci amb relació a la biologia. La biologia és una peça protagonista de l'euroregió. Però tot s'interrelaciona d'alguna manera.

Hem parlat una mica de la recerca pública, però com observeu la recerca privada?

La recerca privada té encara molts més deures per fer. Si ho comparem amb els països més desenvolupats, el volum i la importància de la recerca que es fa en el sector privat són baixos a Catalunya. Hi ha una bona base, relacionada amb la tradició de les indústries química i farmacèutica, però és insuficient. Precisament, aquest és un dels objectius de la bioregió. Que l'ambient sigui propici, que hi hagi el màxim de facilitats perquè creixi el teixit industrial, i per tant també la recerca en el sector privat.

El Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona, ara en construcció, sembla una idea molt atractiva. Tot aquest conjunt de centres especialitzats, en un edifici tan singular...

Pel que fa a l'edifici, doncs, ha anat així. És un interès personal de l'alcalde de Barcelona [Joan Clos]. En el món de la recerca no hi ha tradició en aquesta mena d'edificis. Això pot donar lloc a comentaris controvertits, però crec que és un valor

afegit... A l'edifici, li falta encara ben bé un any, sobretot pel que fa a les obres d'adequació dels interiors. Però ho veiem molt bé.

Avui el coneixement científic sorgeix sempre dels grans centres d'investigació?

La recerca biomèdica es fa en centres d'una grandària mínima. Hi ha diversos models d'organització. Però això és anecdòtic. Ens hem adonat que la suma és sinèrgica quan s'ajunten esforços i, sobretot, recursos humans en determinats entorns. Això és el que estem buscant aquí a Barcelona. Aquests *clústers* [colla de grups amb un interès comú] aparentment poder semblar molt grans, però no ho són tan si els comparem amb els que hi ha a fora.

El Parc de Recerca és el futur. El present és l'Institut Municipal d'Investigació Mèdica (IMIM), que dirigiu de fa uns anys...

L'IMIM serà la peça més veterana del nou parc. Fa més vint anys el vam haver de reinventar, en un moment en què els centres sanitaris es començaven a reorganitzar, i per tant, també calia ordenar la recerca. Ha estat una feina positiva, però molt dura, perquè has de ser un pioner en força coses. Passes etapes que ets sentit molt sol. Batalles per estructurar les coses d'una manera que després, amb els anys, veus que tothom ho fa. Avui hi ha un grau de comprensió i d'assumpció de com ha d'estar organitzada la recerca en el sector assistencial sanitari que no existia fa deu o quinze anys.

Precisament, com creieu que s'ha d'estructurar la recerca biomèdica?

Hi ha uns principis bàsics. La recerca ha de funcionar de manera autònoma, coordinada amb la gerència de l'hospital. Però ha de tenir un grau d'independència molt gran pel que fa a la gestió dels recursos econòmics i humans. L'organització de la recerca respon poques vegades a l'estructura pròpia de l'hospital. Un hospital s'organitza per atendre malalts i el seu funcionament es fonamenta en les especialitats mèdiques. Aquesta estructuració no serveix per organitzar la recerca... Altres elements? Doncs, la recerca necessita uns espais propis per a aparells i tecnologia d'ús comú, uns serveis de suport en assessoria metodològica, estadística i informàtica, que són específics de la recerca, i d'altres.

De les grans àrees científiques d'activitat de l'Institut Municipal d'Investigació Mèdica (IMIM), quines en destacaríeu?

L'IMIM té una concentració important de recerca en epidemiologia i salut pública. Hi ha una tradició en farmacologia, i concretament en drogues d'abús, i també hi ha el Laboratori Antidopatge, que existeix d'ençà els anys noranta, arran dels Jocs Olímpics. Vam començar també, quan ningú no hi creia, amb temes d'informàtica biomèdica; i, per això, hi ha un grup de bioinformàtics que ha participat en la seqüenciació del genoma humà. I també hi ha grups de recerca bàsica en càncer.

Com veieu, en l'àmbit de les ciències de la salut, el Pla de Recerca i Innovació (PRI) 2005-2008, que s'ha aprovat ara fa poc?

Pel que he llegit, sé que n'és una prioritat. Això em satisfà. I això lliga amb el compromís polític que sabem que s'havia pres a Catalunya. S'ha presentat fa poc. Ens van convidar a participar-hi. Aquest pla el que fa és marcar les polítiques i els instruments que els polítics han d'utilitzar per a la política científica a Catalunya. El trobo molt ambiciós. Com tots els plans d'aquesta mena, el que nosaltres desitgem i reclamem és que es compleixi, que es tradueixi en polítiques determinades. Ara l'ambient sembla molt propici, però hem de veure com es concretarà.

A més de la vostra feina de gestor de política científica també sou metge farmacòleg i investigador i heu publicat molt en toxicologia i drogues d'abús...
Sí, sí. El que passa és que ara això, recentment, ho he deixat, perquè el temps no dóna per a més. La meva activitat com a científic ha estat molt concentrada en el camp de la farmacologia i en els drogues d'abús, durant molts anys, concretament, a entendre millor els efectes en humans de l'èxtasi, aquestes amfetamines tan de moda. Però fa quatre o cinc que m'hi vaig començar a desvincular. En paral·lel, he portat una activitat menor en temes de política científica, i molt especialment en bibliometria, que d'alguna manera respon a la meva activitat principal, ara, com a gestor.

Quina vinculació teniu amb l'Hospital Sant Joan de Déu o amb la Fundació?

He tingut una relació personal en el naixement i el creixement de la Fundació de recerca. Ho hem viscut molt de prop. Hem compartit experiències pel que fa a aspectes sobretot organitzatius... A més, hem de tenir present que els investigadors es relacionen entre sí espontàniament quan tenen projectes de recerca o interessos comuns. Per exemple, en el grup de recerca en l'anàlisi de serveis sanitaris, sé que hi ha relacions estretes de col·laboració científica entre Sant Joan de Déu i l'IMIM. Aquesta connexió es pot explicar perquè el doctor Josep Maria Haro, l'actual director de la Fundació, ha treballat aquí, a l'IMIM.

Més informació a:

- Pla de recerca i innovació de Catalunya 2005-2008 (PRI) > www.gencat.net/pricatalunya
- Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona > www.prbb.org
- Institut Municipal d'Investigació Mèdica > www.imim.es
- Revista «Quark» > www.imim.es/quark